

บทความวิจัย (Research Article)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ ENHANCEMENT OF PARTICIPATION AMONG FAMILIES, ORGANIZATIONS AND COMMUNITIES USING A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM IN PREPARING PEOPLE WITH AUTISM FOR FUTURE CAREERS

Received: May 16, 2020

Revised: June 28, 2020

Accepted: June 30, 2020

อมรทิพย์ สันตวิริยะพันธุ์^{1*} วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา² และวีรฉัตร สุปัญโญ³
Amornthip Suntawiriyapan^{1*} Worarat Pathumcharoenwattana² and Weerachat Soopunyo³

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2,3}Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: atthhiipp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพและ 2) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยครอบครัว องค์กร และชุมชน จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมกันทบทวนและเรียนรู้บทบาท 2) ร่วมกันเรียนรู้และประเมินเบื้องต้น 3) ร่วมกันเรียนรู้และประเมินสถานการณ์ประกอบการ 4) ร่วมกันกำหนดอาชีพที่เหมาะสม 5) ร่วมกันประสานความร่วมมือจากภายนอก 6) ร่วมกันประเมินผล 7) ร่วมกันสะท้อนคิดและบทเรียนที่ได้รับ และ 8) ร่วมกันถ่ายทอดการเรียนรู้

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านเทคนิค และ 4) ด้านเครือข่าย

คำสำคัญ: โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน บุคคลออทิสติก การมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a non-formal education program to enhance the participation among families, organizations and communities preparing people with autism for future careers and 2) to propose the guidelines to enhance the participation among families, organizations and communities using a non-formal education program in preparing people with autism for future careers. The sample of this study consisted of 30 representatives from families, organizations and communities and 16 experts participating in the focus group discussion. The research instruments included a questionnaire, an interview and a data form. Data collected were analyzed using content analysis. The results of this research indicated as follows:

1. The developed non-formal education program to enhance the participation among families, organizations and communities in preparing people with autism for future careers consisted of 8 steps, namely: 1) role review and learning, 2) primary learning and evaluation, 3) enterprise learning and evaluation, 4) appropriate career determination, 5) cooperation with outside agencies, 6) evaluation, 7) reflection and lessons learned, and 8) learning transfer.

2. The guidelines for enhancing the participation among families, organizations and communities using the non-formal education program in preparing people with autism for future careers consisted of 4 dimensions, called physical dimension, mental dimension, technical dimension and network dimension.

Keywords: Non-Formal Education Program, People with Autism, Participation

บทนำ

บุคคลออทิสติกเป็นบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาประเภทหนึ่ง จัดอยู่ในกลุ่มบกพร่องทางพัฒนาการ ได้แก่ ด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านพฤติกรรม โดยจะมีพฤติกรรมไม่ยืดหยุ่น เนื่องจากมีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองและสภาพทางชีววิทยา โดยแสดงอาการทางการรับรู้สัมผัส (Sensory Symptoms) ความบกพร่องดังกล่าวส่งผลต่อการสื่อสาร การเรียนรู้ การดำเนินชีวิตในสังคม (Section of Education for Handicapped Group, 2007) ตลอดจนส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของบุคคลออทิสติก (Chokdamrongsuk, 2014) นำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของชุมชนและประเทศชาติด้วย (Department of Mental Health, 2014)

จากรายงานสถานการณ์ของภาวะออทิสติกฉบับล่าสุด พ.ศ. 2558 โดยกรมสุขภาพจิต พบเด็กไทยมีอัตราป่วยเพิ่มขึ้น 6 เท่าตัวในรอบ 11 ปี และคาดการณ์ว่าทั่วประเทศมีประชาชนไทยทุกวัยเป็นออทิสติกประมาณ 400,000 คน โดยมีรายใหม่เพิ่มขึ้นปีละประมาณ 5,000 คน เฉลี่ยวันละ 13 คน (Department of Mental Health, 2018) จากสภาวะที่บุคคลออทิสติกเผชิญอยู่นี้ อีกทั้งแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการหาแนวทางช่วยเหลืออย่างถูกต้อง ส่งเสริมพัฒนาการการจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม รวมถึงการส่งเสริมอาชีพ ย่อมช่วยให้ผู้ป่วยออทิสติกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามศักยภาพอย่างมีความสุข ทำกิจกรรมต่างๆ ได้เหมือนคนปกติทั่วไป (Chokdamrongsuk, 2014) อีกทั้งจะช่วยลดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของชุมชนและประเทศชาติ

จากแนวโน้มของจำนวนบุคคลออทิสติกที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อบริการทางการศึกษาเริ่มตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการฟื้นฟูต่างๆ เพื่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาในเด็ก ส่วนในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่แล้วยังมีน้อย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จในการศึกษาในระดับประถมศึกษาและการประกอบอาชีพของบุคคลออทิสติก (Moxom & Gates, 2001) โดยสถานการณ์เช่นนี้เป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการพัฒนา

คุณภาพชีวิต รวมถึงการส่งเสริมอาชีพของบุคคลออทิสติก เนื่องจากบุคคลออทิสติกทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพภายในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่มั่นคง ปลอดภัย ด้วยความร่วมมือร่วมใจอย่างมุ่งมั่นของบุคลากร องค์กรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Utairatanakit, 2009) อีกทั้ง Khueansuwan (2009) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก โดยผู้ปกครองจะต้องพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ไม่เพียงแต่ด้านความรู้เท่านั้น ต้องพัฒนาทักษะด้านสังคม ด้านภาษาและการสื่อความหมาย การลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา รวมถึงการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอีกด้วยเพื่อให้มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคคลออทิสติก ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบของการศึกษาที่เหมาะสมแก่บุคคลออทิสติกจำเป็นต้องมีการผสมผสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งครอบครัว องค์กร และชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบของการศึกษาที่อยู่ภายนอกกรอบโรงเรียน

จากสภาพปัญหาการองค์ความรู้ ขาดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคคลออทิสติกเพื่อส่งต่อบุคคลออทิสติกสู่อาชีพอย่างเหมาะสม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบของการศึกษานอกกรอบโรงเรียน โดยเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ หรือที่เรียกว่าการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกกรอบโรงเรียน โดย Boone (2002) อธิบายว่าการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกกรอบโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการวางแผนที่เป็นระบบเบ็ดเสร็จและครอบคลุม เพื่อนำทางไปสู่ความร่วมมือระหว่างองค์กรทางการศึกษานอกกรอบโรงเรียน เจ้าหน้าที่กับผู้เรียนหรือตัวแทนของผู้เรียน ในการจัดทำและส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในทางที่พึงประสงค์ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชน สำหรับการวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกกรอบโรงเรียนของ Caffarella (2002) ประกอบด้วย 12 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างพื้นฐานสำหรับกระบวนการวางแผน 2) การแสวงหาความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) การกำหนดแนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรม 4) การจัดลำดับความสำคัญ ความคิดเกี่ยวกับโปรแกรม 5) การพัฒนาวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 6) การออกแบบแผนการเรียนการสอน 7) เตรียมการถ่ายโอนการเรียนรู้ 8) กำหนดรูปแบบปฏิทิน และความต้องการของผู้เข้าร่วม 9) การเตรียมงบประมาณ) ประสานงานจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ 11) การประเมินผลโปรแกรม และ 12) การประชาสัมพันธ์คุณค่าของโปรแกรม และแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบอันเกิดจากโครงการพัฒนา และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อนำแนวคิดทั้งสองมาบูรณาการเข้าด้วยกัน ดังนั้นในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกกรอบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพจึงประกอบด้วย 14 ขั้นตอน

เป้าหมายหลักของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกกรอบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ ขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรม โดยมีเนื้อหาความรู้ที่จะใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นเนื้อหาในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะสอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรม เพื่อเน้นการส่งเสริมให้ครอบครัว องค์กร และชุมชนร่วมมือกันพัฒนาทักษะและคุณลักษณะรายบุคคลที่จำเป็นของบุคคลออทิสติกในการเตรียมตัวเข้าสู่การทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพและช่วยทำให้ครอบครัว องค์กร และชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและตระหนักในบทบาทหน้าที่ ตลอดจนถึงร่วมมือกันในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้บุคคลออทิสติกเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตและสามารถ ทำงานในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างปกติสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่าง ครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ
2. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนด้วย โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ได้บูรณาการแนวคิดของ Caffarella (2002) ร่วมกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย 14 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาการมีส่วนร่วมก่อนการดำเนินการกระบวนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคล ออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ

ขั้นที่ 2 ร่วมกันทบทวนและเรียนรู้บทบาทของครอบครัว องค์กร และ ชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ

ขั้นที่ 3 ร่วมกันเรียนรู้อาชีพและทำการประเมินบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสม

ขั้นที่ 4 ร่วมกันเรียนรู้และทำการประเมินสถานประกอบการที่จะรองรับ บุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ

ขั้นที่ 5 ร่วมกันสรุปและกำหนดอาชีพที่เหมาะสมกับบุคคลออกทิสติก

ขั้นที่ 6 ร่วมกันกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการและประสานความร่วมมือจากบุคคล องค์กร ภายนอก เพื่อเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพตามแผน

ขั้นที่ 7 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายพฤติกรรมสำหรับบุคคลออกทิสติกและ กิจกรรมปฏิบัติเพื่อเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพตามเป้าหมายและกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 8 ร่วมกันวางแผนการร่วมมือกันเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพตามเป้าหมายที่กำหนด

ขั้นที่ 9 ร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผลการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ

ขั้นที่ 10 ร่วมกันประมาณการค่าใช้จ่ายหากยังไม่เพียงพอก็แสวงหาเพิ่มเติม

ขั้นที่ 11 ร่วมกันสะท้อนคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนและบทเรียนที่ได้รับ

ขั้นที่ 12 ร่วมกันถ่ายทอดการเรียนรู้จากการดำเนินงานไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 13 ผู้วิจัยศึกษาการมีส่วนร่วมหลังเสร็จสิ้นกระบวนการ

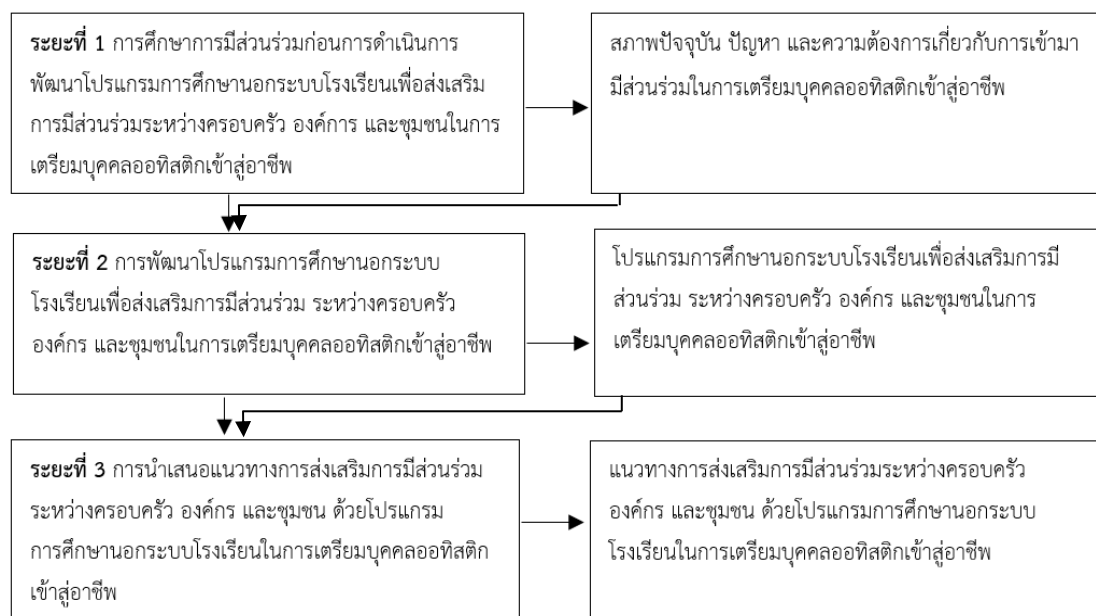
ขั้นที่ 14 ผู้วิจัยสรุปและนำเสนอผลการจัดกระบวนการ

สำหรับการวิจัยนี้แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ โดยทั้ง 14 ขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน จะดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 และ 2 ส่วนระยะที่ 3 เป็นการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 (ขั้นที่ 1) การศึกษาการมีส่วนร่วมก่อนการดำเนินการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ การวิจัยในขั้นตอนนี้มีเป้าหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือจากครอบครัว องค์กร และชุมชนเพื่อเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งสิ้น 50 คน แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC ≥ 0.80) รวมทั้งสิ้นจำนวน 33 ข้อ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสำหรับการดำเนินวิจัยในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 (ขั้นที่ 2-14) การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ในระยะนี้ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือจากครอบครัว องค์กร และชุมชนเพื่อเข้าร่วมการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแทนของครอบครัวโดยเลือกตัวแทนครอบครัวละ 1 คน จำนวน 20 คน ตัวแทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน และตัวแทนที่มาจากชุมชน จำนวน 5 คน โดยการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม เพื่อประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วม และแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ โดยมีกระบวนการดำเนินการประกอบด้วย 13 ขั้นตอน

ระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ เป็นขั้นตอนของการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา โรงพยาบาล มูลนิธิ สถานประกอบการ และผู้ปกครองของบุคคลออกทิสติก รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน การดำเนินการในระยะที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ (ฉบับร่าง) แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันวิพากษ์ ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นได้นำข้อสรุปจากการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) มาสังเคราะห์ เรียบเรียง สรุป และจัดทำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กรและชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ฉบับสมบูรณ์

ภาพ 1 กรอบการดำเนินการวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์แต่ละระยะ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่าง ครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ที่ได้ดำเนินการศึกษารูปแบบโปรแกรม 14 ขั้นตอน หลังจากเสร็จสิ้นโปรแกรมคณะประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุป พบว่า โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่าง ครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ร่วมกันทบทวนและเรียนรู้บทบาทของครอบครัว องค์กร และชุมชนในการ เตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ 2) ร่วมกันเรียนรู้และทำการประเมินบุคคลออกทิสติกเพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพ 3) ร่วมกันเรียนรู้และทำการประเมินสถานประกอบการที่จะรองรับบุคคลออกทิสติกเข้าทำงาน 4) ร่วมกันกำหนดอาชีพที่เหมาะสมกับบุคคลออกทิสติก 5) ร่วมกันกำหนดและประสานความร่วมมือจากบุคคลและองค์กรภายนอกเพื่อเตรียมบุคคล ออกทิสติกเข้าสู่อาชีพตามแผน 6) ร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผลบุคคลออกทิสติกเข้าทำงานในสถานประกอบการ 7) ร่วมกันสะท้อนคิดผลและบทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินงาน 8) ร่วมกันถ่ายทอดการเรียนรู้ผลการดำเนินงานไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้อง

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพ ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านกายภาพ เปิดพื้นที่ในการสร้างโอกาสอย่างอิสระในการเลือกสถานที่ และเวลาในการเข้ามาพบปะเรียนรู้ร่วมกันด้วยความสมัครใจทั้งจากครอบครัว องค์กร และชุมชน โดยมีแนวทาง ประกอบด้วย 1) จัดสถานที่เพื่อให้ครอบครัว องค์กร และชุมชน ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 2) สร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ครอบครัว องค์กร และชุมชน รู้สึกปลอดภัย ไร้กังวล เป็นกันเอง และเป็นมิตรภาพ 3) จัดสถานที่ให้มีความพร้อมและมีความสะดวกต่อบุคคลออกทิสติกและผู้ติดตามในการเข้าร่วมพบปะเรียนรู้ และ 4) จัดช่วงเวลาให้เหมาะสมที่ครอบครัว องค์กร และชุมชน จะได้เข้ามา พบปะเรียนรู้ร่วมกันด้วยความสมัครใจ และพร้อมเพรียงกัน

2.2 ด้านจิตใจ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็น ของผู้อื่นบนพื้นฐานของความเข้าใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีแนวทางการปฏิบัติโดย 1) การสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่หน้าที่ความรับผิดชอบของ ตนเองเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่บุคคลออกทิสติก 2) ผู้อำนวยความสะดวกต้องสร้างบรรยากาศของการพบปะที่เป็นมิตร ปลอดภัย และสร้างความมั่นใจให้กลุ่มเป้าหมายในการที่กล้าจะแสดงความคิดเห็น 3) บรรยากาศในเวทีการแสดงความคิดเห็น ต้องเอื้อให้กลุ่มเป้าหมายได้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้นโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และ 4) ส่งเสริมให้ดำเนินกิจกรรม/กระบวนการพัฒนาศักยภาพบุคคลออกทิสติกเข้าสู่อาชีพอย่างต่อเนื่อง ไม่ย่อท้อ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีการเสริมแรงทางบวกด้วยการชื่นชม ชมเชย ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านเทคนิค มีความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ทักษะ กระบวนการ เพื่อให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และตรงกับความต้องการ มีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) ส่งเสริมความเข้าใจในวัตถุประสงค์ให้ตรงกันเพื่อการดำเนินกิจกรรม/ กระบวนการเป็นไปตามแผน 2) มอบหมายหน้าที่ตามความสมัครใจ ความถนัด โดยไม่เป็นการบังคับจิตใจ หากติดขัดหรือต้องการความช่วยเหลือในสิ่งใดก็ช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน 3) ส่งเสริมให้รับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และของผู้อื่น เพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน 4) ส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายให้วิเคราะห์ และสะท้อนผลร่วมกันเพื่อให้ทราบว่าต้องดำเนินการต่อหรือไม่ควรดำเนินการต่อขั้นตอนไหน อย่างไร พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง และติดตามผลให้ดีขึ้น และ 5) ส่งเสริมให้มีนักวิชาการหรือวิทยากรมาให้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2.4 ด้านเครือข่าย การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ 1) ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์บอกต่อเพื่อต่อยอดให้กับเครือข่ายหรือกลุ่มอื่นๆ และ 2) มีเครือข่ายหรือกลุ่มสนับสนุนในด้านนโยบาย งบประมาณ ทรัพยากรและบุคลากร

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนด้วย โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม ระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพเป็นโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เนื่องจากมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน จนได้ขั้นตอนของโปรแกรมที่ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ร่วมกันทบทวนและเรียนรู้บทบาทของครอบครัว องค์กร และชุมชน ในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ จากผลการวิจัย พบว่า ครอบครัว องค์กร และชุมชน ต้องรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ สอดคล้องกับ Zablotsky et al. (2012) ที่กล่าวไว้ว่า ครอบครัวของเด็กออทิสติกนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคคลออทิสติก ครอบครัวจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงหน้าที่ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ครอบครัวของบุคคลออทิสติกนั้นได้ให้การช่วยเหลือบุคคลออทิสติก นอกจากนี้ Rajanukul Institute (2008) และ Karst & Hecke (2012) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของพ่อแม่ ผู้ปกครอง คือ การให้ความเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจ และการอบรมสั่งสอนให้แก่บุคคลออทิสติก

1.2 ร่วมกันเรียนรู้และทำการประเมินบุคคลออทิสติกเพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพ จากผลการวิจัย พบว่า ครอบครัว องค์กร และชุมชนจำเป็นต้องมีการเรียนรู้และทำการประเมินบุคคล ออทิสติก เพื่อให้ทราบว่าบุคคลออทิสติกมีความถนัดและทักษะด้านใดบ้าง จะได้เตรียมหรือเลือกอาชีพที่ตรงกับความถนัดและความชื่นชอบของบุคคลออทิสติก สอดคล้องกับ Rajanukul Institute (2008) กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องประเมิน ความสามารถของบุคคลออทิสติกด้านเชาว์ปัญญา (โดยนักวิชาชีพ) และฝึกทักษะการดำรงชีวิต ประจำวันให้ปกติมากที่สุด ให้ช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นในครอบครัวโดยเน้นการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว และผู้ปกครองวางแผนในอนาคต ประเมินความสามารถและการดำรงชีวิตของ บุคคลออทิสติกอย่างมีคุณค่าสู่การฝึกทักษะทางอาชีพที่เหมาะสม ฝึกทักษะทางสังคม (ควรฝึกมาตั้งแต่วัยเด็ก) พิจารณางานอาชีพสู่การจ้างงาน

1.3 ร่วมกันเรียนรู้และทำการประเมินสถานประกอบการที่จะรองรับบุคคลออทิสติกเข้าทำงาน จากผลการวิจัย พบว่า การประเมินสถานประกอบการจะช่วยทำให้ครอบครัว องค์กร และชุมชน มีข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจว่าจะส่งหรือไม่ส่ง บุคคลออทิสติกเข้าทำงาน ถ้าจะส่งควรส่งไปทำงานในสถานประกอบการใดเพื่อให้บุคคลออทิสติกทำงานได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Department for Empowerment of Persons with Disabilities (2009) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาอาชีพและการจ้างงานบุคคลออทิสติกไว้ว่าการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพและการจ้างงานบุคคลออทิสติก องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ควรตระหนักถึงศักยภาพของบุคคลออทิสติก โดยสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอาชีพ ได้แก่ การแนะแนวอาชีพ ประเมินสมรรถภาพการฝึกทักษะอาชีพ การปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เพื่อสามารถได้รับการจ้างงานในสถานประกอบการ รวมถึงการประกอบอาชีพอิสระได้

1.4 ร่วมกันกำหนดอาชีพที่เหมาะสมกับบุคคลออทิสติก จากผลการวิจัย พบว่า อาชีพที่เหมาะสมสำหรับบุคคล ออทิสติก คือ อาชีพที่ใช้ความสามารถหรือทักษะเบื้องต้น ไม่ซับซ้อน สอดคล้องกับ Limsila (2007) ที่กล่าวว่าบุคคลออทิสติก ควรได้รับการ สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีอาชีพอย่างเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปได้

สำหรับงานที่บุคคลออทิสติกสามารถทำได้ควรเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ฝีมือความละเอียดลออมากนัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Rajanukul Institute (2008) ที่กล่าวว่า ผู้ฝึกสอนงาน (Job Coach) หรือผู้ปกครองจะต้องประเมินความสามารถของบุคคลออทิสติกและการสังเกตพฤติกรรม เพื่อจัดหางานที่เหมาะสมกับบุคคลออทิสติกมากที่สุด

1.5 ร่วมกันกำหนดและประสานความร่วมมือจากบุคคลและองค์กรภายนอกเพื่อเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ ตามแผน จากผลการวิจัย พบว่า ครอบครัว องค์กร และชุมชน ต้องแสวงหาความร่วมมือจากภายนอกเพื่อร่วมกันเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพเพราะถ้าให้ครอบครัว องค์กร และชุมชน ดำเนินการเพียงลำพัง อาจจะมีข้อจำกัดและทำให้ไม่ประสบความสำเร็จได้เท่าที่ควร สอดคล้องกับ Department for Empowerment of Persons with Disabilities (2009) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาอาชีพและการจ้างงานบุคคลออทิสติกไว้ว่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ออทิสติกในการพัฒนาอาชีพและการจ้างงานบุคคลออทิสติก โดยองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ และการจ้างงานคนพิการ เปิดโอกาสให้ผู้แทนคนพิการแต่ละประเภทมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย แผนงานและมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ และคณะทำงานทุกระดับ และนอกจากภาครัฐแล้ว หน่วยงานเฉพาะ ภาคเอกชน หรือองค์กรคนพิการเองก็มีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านอาชีพและการจ้างงานบุคคลออทิสติก

1.6 ร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผลบุคคลออทิสติกเข้าทำงานในสถานประกอบการจากผลการวิจัย พบว่า ครอบครัว องค์กร และชุมชน ต้องมีการประเมินผลบุคคลออทิสติกเข้าทำงานในสถานประกอบการ เพื่อให้ทราบว่าบุคคลออทิสติกทำงานได้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้หาแนวทางหรือวิธีการในการช่วยเหลือให้สามารถทำงานในสถานประกอบการร่วมกับคนปกติได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Rajanukul Institute (2008) ที่กล่าวว่า ควรมีการประเมินความสามารถ ศักยภาพ และข้อจำกัดของบุคคลออทิสติกแต่ละรายว่ามีความสามารถเหมาะสมกับงานอะไร โดยผู้ฝึกสอนงาน (Job Coach) หรือผู้ปกครองจะต้องประเมินความสามารถเฉพาะบุคคล โดยประเมินถึงความเหมาะสมของงานกับศักยภาพของบุคคลออทิสติก นอกจากนี้ Scott et al. (2018) ได้เสนอว่าไว้ว่า นายจ้างควรสนับสนุนเครื่องมือพิเศษและปรับสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้เหมาะสมตามความต้องการเฉพาะรายบุคคลให้แก่บุคคลออทิสติก

1.7 ร่วมกันสะท้อนคิดผลและบทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินงาน จากผลการวิจัย พบว่า ทุกคนต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เห็นความสำคัญในการที่จะส่งเสริมให้บุคคลออทิสติกได้เข้าทำงาน รวมถึงการรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน เพื่อร่วมกันดำเนินการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าทำงาน สอดคล้องกับ Meyer (2006) ที่ได้กล่าวว่า การเตรียมบุคคลออทิสติกสำหรับการจ้างงานเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนโปรแกรมที่เน้นพัฒนาการทางด้านวิชาการ มาเน้นทักษะชีวิตการทำงานมากขึ้น ควรมีผู้ฝึกสอนงาน (Job Coach) ร่วมวางแผนออกแบบโปรแกรมวิชาชีพของบุคคลออทิสติก และนำชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนออทิสติก และให้โอกาสบุคคลออทิสติกฝึกอาชีพที่หลากหลายในชุมชน ซึ่งจะทำให้บุคคลออทิสติกได้เรียนรู้ว่าทักษะด้านใดเหมาะสมกับพวกเขา

1.8 ร่วมกันถ่ายทอดการเรียนรู้ผลการดำเนินงานไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้อง จากผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมความร่วมมือเป็นกิจกรรมที่ดีซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว องค์กร และชุมชน ที่จะทำงานร่วมกันในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ นอกจากนี้ควรขยายผลความสำเร็จให้หน่วยงานหรือเครือข่ายๆ อื่น ได้เห็นความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับ Riewpaiboon et al. (2010) ที่ได้กล่าวว่า การถ่ายทอดการเรียนรู้โดยนำพาบุคคลที่มีศักยภาพคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแล รักษา ส่งเสริม พัฒนาสมรรถภาพบุคคลออทิสติก รวมถึงให้ความรู้ ฝึกทักษะที่จะช่วยเหลือดูแลบุคคลออทิสติก รวมถึงสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการดูแลบุคคลออทิสติกในชุมชน

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านกายภาพ ได้แก่ การเปิดพื้นที่ในการสร้างโอกาสอย่างอิสระในการเลือกสถานที่ และเวลาในการเข้ามาพบปะเรียนรู้ร่วมกันด้วยความสมัครใจทั้งจากครอบครัว องค์กร และชุมชน สอดคล้องกับ Bryan and Henry (2012) ได้เสนอไว้ว่า การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมนั้น ผู้รับผิดชอบต้องเล็งเห็นความสำคัญของชุมชน ครอบครัว และนักเรียน โดยต้องอำนวยความสะดวกในเรื่องของเวลาและสถานที่เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญอย่างยิ่งคือต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลเหล่านี้เสมือนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเสมอภาคกัน ให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการวางแผน รวมถึงการให้ความไว้วางใจในการตัดสินใจและการดำเนินงาน

2.2 ด้านจิตใจ ได้แก่ การสร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่บุคคลออกนอกสถาน สอดคล้องกับ Limsila (2007) กล่าวว่า บุคคลในครอบครัวหรือผู้ปกครองเป็นบทบาทที่สำคัญในการจะช่วยเหลือแก้ปัญหาของบุคคลที่มีภาวะออทิสซึม และสอดคล้องกับ Epstein (2010) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอาจพิจารณาได้ทั้งการช่วยเหลือเกื้อกูล การรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน และการความตระหนักรู้ว่าตน คือ ผู้ที่สามารถควบคุมสถานการณ์ที่มีผลกระทบทั้งทางด้านบวก และด้านลบต่อชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดการเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และความเป็นประชาธิปไตย โดยต้องเอื้อให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้น โอกาสในการแสดงความคิดเห็น

2.3 ด้านเทคนิค ได้แก่ มอบหมายหน้าที่ตามความสมัครใจ ความถนัด โดยไม่เป็นการบังคับจิตใจ หากติดขัดหรือต้องการความช่วยเหลือในสิ่งใดก็ช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของความร่วมมือเพื่อที่จะนำความสามารถที่บุคคลมีอยู่มาใช้ ซึ่งจะทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (Brio et al., 2007; Marin-Garcia & Bonavia, 2015; Martin & Llusar, 2018) สอดคล้องกับที่ Stefanski et al. (2016) ได้อธิบายลักษณะของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา สอดคล้องกับที่ Nakornatb (2008) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกันเป็นกระบวนการที่ประชาชนสามารถกระทำการเปลี่ยนแปลง และควบคุมสภาพแวดล้อมทั้งหมดได้ โดยพัฒนาและเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิด หาทางเลือก หาทางแก้ปัญหา และการลงมือกระทำด้วยตนเอง นอกจากนี้ส่งเสริมให้มีนักวิชาการหรือวิทยากรมาให้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบท และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2.4 ด้านเครือข่าย ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์บอกต่อเพื่อต่อยอดให้กับเครือข่ายหรือกลุ่มอื่นๆ และมีเครือข่ายหรือกลุ่มสนับสนุนในด้านนโยบาย งบประมาณ ทรัพยากร และบุคลากร สอดคล้องกับ Zablotzky et al. (2012) และ Buttichak (2009) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันการช่วยเหลือบุคคลออทิสติกได้ทำกันเป็นทีมเพราะเด็กต้องได้รับการดูแลจากบุคคลหลายความถนัด เพื่อแก้ไขพฤติกรรมหลายด้านและที่ขาดไม่ได้ก็คือบุคคลในครอบครัวหรือผู้ปกครองต้อง รู้จักเข้าใจและให้การช่วยเหลือ หรือเป็นการจับกลุ่มเพื่อนให้ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิสัมพันธ์ด้าน สังคมและการสื่อสารของบุคคลออทิสติก หรือให้โอกาสในการร่วมกิจกรรมต่างๆ กับคนทั่วไป เนื่องจากมีข้อจำกัดทางสังคมและพฤติกรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดให้บุคคลออทิสติกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อครอบครัว ควรส่งเสริมพลังครอบครัว (Family Empowerment) เพราะพลังครอบครัว คือ พลังแห่งความสำเร็จ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับออทิสติกเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้การดูแลช่วยเหลือเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ครอบครัวควรทำความรู้จักโรงเรียนและหลักสูตรที่จะให้บุคคลออทิสติกได้ฝึกอาชีพ ตลอดจนคอยเป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่บุคคลออทิสติกเมื่อต้องการความช่วยเหลือ

1.2 ข้อเสนอแนะต่อองค์กร ควรจัดการศึกษาทางเลือกให้กับบุคคลออทิสติกที่เน้นทักษะทางสังคมและการฝึกอาชีพ รวมถึงการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อร่วมกันเป็นเครือข่ายพัฒนาอาชีพให้กับบุคคลออทิสติก นอกจากนี้ องค์กรอาจจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับบุคคลออทิสติกเพราะการฝึกอาชีพบางครั้งก็มีข้อจำกัดทั้งด้านบุคลากรและอุปกรณ์การฝึก

1.3 ข้อเสนอแนะต่อชุมชน สามารถนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพไปปรับใช้อย่างเหมาะสมกับชุมชน โดยประสานความร่วมมือกับครอบครัวและองค์กรเพื่อจัดหาสถานที่สำหรับฝึกอาชีพให้กับบุคคลออทิสติก เบื้องต้นอาจเริ่มจากการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลออทิสติกได้ฝึกอาชีพในชุมชนก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพจริงในสถานประกอบการ แล้วจึงขยายผลต่อไป

1.4 ข้อเสนอแนะต่อนโยบายของรัฐ ในเบื้องต้นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมการมีอาชีพของบุคคลออทิสติก โดยระยะกลางถึงระยะยาวควรจัดทำนโยบายระดับชาติในการส่งเสริมการมีอาชีพของบุคคลออทิสติก และควรจัดรูปแบบการจัดระบบการสอนทั้งเชิงรับและเชิงรุก โดยเชิงรับ คือ การเปิดหลักสูตรการเตรียมความพร้อมบุคลากรเพื่อรองรับการฝึกอาชีพให้กับบุคคลออทิสติกโดยเฉพาะ ส่วนเชิงรุกคือเปิดการฝึกอาชีพตามความต้องการของตลาดและความสนใจของผู้เรียนแล้วจัดหลักสูตรระยะสั้นรองรับรวมถึงการจัดทำระบบการรับเด็ก โดยอาจจัดเป็น open house 108 อาชีพ ให้ได้บุคคลออทิสติกได้ทดลองฝึกเพื่อดูความสนใจของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชน ในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมสอดคล้อง ตามบริบทแต่ละพื้นที่และในสถานการณ์ต่างๆ

2.2 ควรนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับพื้นที่อื่นเพื่อจะได้ทราบว่าผลที่ได้จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.3 ควรนำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว องค์กร และชุมชนด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเตรียมบุคคลออทิสติกเข้าสู่อาชีพไปทดลองใช้ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากกรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

References

- Boone, E. J. (2002). *Developing programs in adult education*. Illinois: Waveland Press.
- Bryan, J., & Henry, L. (2012). A model for building school–family–community partnerships: Principles and process. *Journal of Counseling & development*, 90(4), 408-420.
- Buttichak, A. (2009). Effects of fit ball exercise on flexibility, balance and muscular strength of the autistic children. *An Online Journal of Education (OJED)*, 1, 100-114. [in Thai]
- Caffarella, R. S. (2002). *Planning programs for adult learners* (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

- Chokdamrongsuk, J. (2014). Autism and work together we can change autism from “burden” to “power”. *Paper presented at the World Autism Awareness Day 2014*. Bangkok: Kasetsart University Bang Khen. [in Thai]
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concept and measures for project design implementation evaluation*. Paper presented at the Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- del Brío, J. Á., Fernandez, E., & Junquera, B. (2007). Management and employee involvement in achieving an environmental action-based competitive advantage: An empirical study. *The International Journal of Human Resource Management*, 18(4), 491-522.
- Department for Empowerment of Persons with Disabilities. (2009). *Operational law handbook for life quality enhancement and development of persons with disabilities*. Bangkok: Department for Empowerment of Persons with Disabilities. [in Thai]
- Department of Mental Health. (2014). Building Thai society with employment tryout project. *Department of Mental Health's News*, 21(245), 4-5. [in Thai]
- Department of Mental Health. (2018). *Department of Mental Health successfully developed the country's first "autism" diagnosis machine for Thai children!!*. Retrieved November 24, 2019, from <http://www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกกรมสุขภาพจิต/1217-กรมสุขภาพจิต-ประสบผลสำเร็จพัฒนาเครื่องตรวจวินิจฉัยภาวะ“ออทิสติก”เด็กไทย-ชุดแรกของประเทศไทย.html>. [in Thai]
- Epstein, J. L. (2010). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 92(3), 81-96.
- Karst, J. S., & Hecke, A. V. V. (2012). Parent and family impact of autism spectrum disorders: A review and proposed model for intervention evaluation. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 15(3), 247-277.
- Khueansuwan, I. (2009). *Designing the Developmental Enhancement Program Based on DIR for an Autistic Child* (Master thesis). Chiang Mai: Chiang Mai University. [in Thai]
- Limsila, P. (2007). *Special child 2nd lesson*. Bangkok: Bangkok Press. [in Thai]
- Marin-Garcia, J. A., & Bonavia, T. (2015). Relationship between employee involvement and lean manufacturing and its effect on performance in a rigid continuous process industry. *International Journal of Production Research*, 53(11), 3260-3275.
- Martín, I. B., & Llusar, J. C. B. (2018). Examining the intermediate role of employee abilities, motivation and opportunities to participate in the relationship between HR bundles and employee performance. *Business Research Quarterly*, 21(2), 99-110.
- Meyer L. S., Taylor B. A., Cerino K. E., Fisher J. R., Moran L., & Richard E. (2006). *Alpine Learning Group*. Austin, TX: Pro-ed.
- Moxom, L., & Gates, D. (2001). *Children with autism: Supporting the transition to adulthood*. Education and Child Psychology, 18, 28-40.

- Nakomtab, A. (2008). *Education in community: The experience synthesis in the educational research with community project*. Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai]
- Rajanukul Institute. (2008). *Handbook for caring and providing basic work skills for persons with autism and intellectual disabilities*. Bangkok: Social work section of Prosperous Plus. [in Thai]
- Riewpaiboon, W., Sirivej, P., Wipulakorn, P., Muksong, C., & Eiamnoi, P. (2010). Creating family and community participation. In Dumrikamlert, L. (Ed.), *Work experience in health promotion for persons with disabilities*. Bangkok: Sahamitr Printing and Publishing. [in Thai]
- Scott, M., Falkmer, M., Falkmer, T., & Girdler, S. (2018). Evaluating the effectiveness of an autism-specific workplace tool for employers: A randomised controlled trial. *Journal of autism and developmental disorders*, 48(10), 3377-3392.
- Section of Education for Handicapped Group. (2007). *Operational guidelines for Special Education Center*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. [in Thai]
- Stefanski, A., Valli, L., & Jacobson, R. (2016). Beyond involvement and engagement: The role of the family in school-community partnerships. *School Community Journal*, 26(2), 135-160.
- Utairatanakit, D. (2009). *Education management for children with autism*. Bangkok: Kasetsart University Laboratory School, Center for Educational Research and Development for Students with Special Needs. [in Thai]
- Zablotsky, B., Boswell, K., & Smith, C. (2012). An evaluation of school involvement and satisfaction of parents of children with autism spectrum disorders. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities*, 117(4), 316-330.